

МАТЕРІАЛИ

МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
“НАУКА І ОСВІТА ‘2003”

20-24 січня 2003 року

ДНІПРОПЕТРОВСЬК - ДОНЕЦЬК - ХАРКІВ

Том 9

Педагогіка

Дніпропетровськ
Наука і освіта
2003

- значительно економить время;
- увеличить наполняемость курса;
- увеличить заинтересованность студентов при проведении лекции;
- при устаревании информации или появлении новых данных быстро производить изменения, что позволяет курсу оставаться всегда актуальным.

Староста В.І.

Ужгородський національний університет

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ЗАВДАНЬ З ХІМІЇ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Виконання різноманітних завдань – традиційна та необхідна умова проведення навчально-виховного процесу, а завдання є потужним засобом та методом навчання, і такий підхід до їх аналізу домінує в більшості сучасних науко-во-методичних публікаціях. Великий вклад у формуванні теорії та практики використання задач в зробили Г.О.Балл, Ю.К.Бабанський, В.М.Глушков, Л.Л.Гурова, А.Ф.Есаулов, М.В.Зуєва, Н.Є.Кузнецова, Ю.І.Машбиць, А.І.Павленко, П.І.Підкасистий, А.М.Сохор, Н.М.Тулькібаєва, А.В.Усова, Л.М.Фрідман та ін.

Методика використання завдань з хімії набула певних стабільних рис, що забезпечує досить успішне проведення навчального процесу на різних етапах. Проте з часом (а це природно і закономірно) викристалізувалися певні проблеми в цій області, які, на наш погляд, можна звести до наступних:

· *Проблема підготовки та перепідготовки вчителів.*

Це одна з головних, яку необхідно вирішувати, оскільки стереотипні підходи в підготовці чи перепідготовці вчителів з великою ймовірністю репродукують такі ж підходи в їх педагогічній діяльності. З цього приводу в [1, с. 40] зазначено, що успіхи в розвитку наукового мислення в процесі розв'язування навчальних задач залежить насамперед від рівня підготовки вчителів до здійснення цієї роботи.

· *Проблема змістовного, операційного та мотиваційного аспектів завдань.*

Якщо змістовний і операційний аспект завдань знаходиться в центрі уваги авторів підручників, то мотиваційний аспект ще не усвідомлений, як необхідний для повноцінного виховання та розвитку учнів [2, с. 123]. В основному, тільки в останні 10-15 років з'являються публікації в області методики викладання хімії (МВХ), які намагаються урізноманітнити встановлені стереотипи змісту та форми завдань. Наприклад, за результатами анкетування до переліку причин, що негативно впливають на процес навчання відносять переважання завдань, вправ нетворчого, репродуктивного характеру, відсутність врахування інтересів і потреб учнів,

зворотного зв'язку, орієнтирів для самостійної пізнавальної діяльності, недостатньою кількістю сучасної літератури з питань самостійного складання та використання завдань з хімії та ін.

Проблема методики використання завдань (постановка, виконання, доцільність застосування на різних етапах уроку тощо).

Традиційна методика використання завдань в більшості випадків досягла максимальної ефективності на рівні завдань, які представляє завжди тільки вчитель (моноцентричний підхід). Проте, як правило, ці завдання орієнтовані на поверхневі зрізи в межах окремих тем. Наступні імпровізації питань проводяться вчителем в окремих випадках, а ще рідше до них залучаються учні. Методична література описує, в основному, окремі прийоми виконання завдань, в яких переважає виконавська діяльність учня, що реалізується в рамках загального інформаційно-пояснювального підходу. Учні не завжди розуміють причину такої діяльності. Традиційно учні аналізують умову та хід розв'язування, проводять пошук алгоритмів чи окремих етапів, але аналіз структури задачі не є предметом розгляду традиційних методик, а тому і не проходить видозміна їх структури при таких підходах. Вміла постановка вчителем завдань по ходу уроку вже передбачає частково успішність їх виконання. Згідно психолого-педагогічних досліджень правомірно висувається вимога, щоб учень навчався застосуванню знань на самому початку їх засвоєння.

Проблема підготовки та видання навчально-методичних комплексів (НМК).

Недосконалість сучасних методик це біда є першопричинно не стільки вчителя, "передавача" знань, скільки структурних недоліків діючих підручників. Частково ця проблема набуває свого розв'язку через видання НМК (підручників, збірників завдань, робочих зошитів, методичних посібників), але, зрозуміло, що для створення сучасних посібників необхідні зусилля цілих колективів авторів, потрібен час, потрібна сучасна теорія підручника тощо.

Проблема складання завдань вчителем та учнями.

Практично в області МВХ така проблема піднімалась на рівні окремих публікацій і тому не знайшла на сьогодні свого вирішення. Таким чином, перед дидактами, педагогами і методистами стоїть проблема підбору системи навчальних задач для здійснення всіх цілей навчання, проблема конструювання завдань для формування в учнів тих чи інших розумових дій і, зокрема, дій з розв'язування задач, і, особливо, по культурному пошуку розв'язку задач і т.д.

Ідея проблемного підходу в навчанні як раз і передбачає давати теоретичний матеріал в вигляді системи задач, тобто задачі повинні стати тим потужним засобом, який дасть змогу не тільки оволодіти теоретичним матеріалом, але й розвивати здібності до самостійного здобування і застосування знань, теоретичного мислення.

Перспективи в методиці використання завдань з хімії пов'язані насамперед з розв'язанням існуючих проблем, але бажано їх вирішувати не ізольовано, а комплексно, по-перше, шляхом широкого вивчення та впровадження в методиці викладання хімії досягнень психолого-педагогічної науки та предметних методик в області теорії і практики застосування завдань, по-друге, з врахуванням вимог сьогодення, - парадигми освіти, що спрямована на підготовку творчо мислячої людини, розгляд учня як активного суб'єкта навчально-виховного процесу.

Література:

1. Гончаренко С.У. Методологические и теоретические основы формирования у учащихся средней школы естественнонаучной картины мира. Автореф. дис.... д-ра пед. наук в форме научн. докл.: 13.00.01; 13.00.02 / Киевский пед. ин-т им. А.М. Горького. – К., 1989. – 56 с.
2. Паламарчук В.Ф. Дидактические основы формирования мышления учащихся в процессе обучения: Дис... докт. пед. наук: 13.00.01 КГПИ им. А.М.Горького. – К., 1983. – 392 с.

ЗМІСТ

МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ

Барабоха Д.П. Особливості естетичного виховання молодших школярів засобами музики	3
Васильєв В.В. Техноцентризм діяльнісного підходу Джона Локка у навчанні	4
Водослава Н.В., Садковська Л.В. Гра як засіб виховання дошкільнятків	5
Ворова Т.П. Текст как единица обучения	6
Корниенко В.В. Психологические особенности и роль матери в семье умственно отсталого ребенка	9
Корниенко В.В., Калшукова О.Г. Школьные дезадаптации в контексте психопрофилактических мероприятий	7
Корсун И.В. Проблемы в управлении сферой свободного времени и пути их разрешения	8
Проніна Н.О. Аспекти оптимізації розпорядку духовного потенціалу особистості студента	10
Севастьянова Ж.В. Впливові сили знань, незомної мови на особистість та її виховний потенціал	10
Хлибова Л.В. Роль і місце дисциплін гуманітарного циклу у підготовці конкурентноспроможних фахівців	13
Шинкаренко В.А. Традиційні методи виховання і теорія стаціонарних учнів до фізичної активності	14
Шушара Т.В. Індивідуалізація та диференціація навчання як засоби активізації навчально-пізнавальної діяльності учнів	16
СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ОСВІТИ	
Алексеева Л.А., Петренко Ю.С. Валеологическое воспитание как стратегическое направление гуманизации образования	18
Кисельова О.С. Проблема формирования общеучебных умений и навыков учащихся начальной школы	21
Мариньчак С.Ю. Міркування про стратегічні напрями реформування системи освіти України	22
Непомняща Т.С. Економічна стратегія вищого навчального закладу недержавної форми власності	22
Орос В.И. Формування стохастичних уявлень при вивченні математики у 5–6 класах загальноосвітньої школи	24
Прокса О.Т., Хмель В.П. Інтерактивне навчання в системі кібернетичної педагогіки	26
Свердлова Т.Г. Гуманізація як стратегічний напрям реформування системи освіти в Україні	31
Яковенко Т.В. Щодо питань реформування системи професійного навчання на основі модульної технології	30
СУЧАСНІ МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ	
Алексеев В.С. Англійська та рідна мова і час мовлення викладача на заняттях з використанням методів комунікативного підходу	32
Бабешко О.П. Динаміка сприйняття студентами свого фізичного стану під час занять з фізичного виховання	33
Бакума Т.Д., Чернов Б.О., Сімків М.С., Бакума М.О. Використання комп'ютерної техніки при проведенні лабораторних робіт	33
Баранник С.І., Барвінський В.М., Безрук Н.Г., Безсмертний І.В. Значення сучасних навчальних технологій для засвоєння практичних навичок з курсу загальної хірургії	35
Глухова Ю.Б. Использование репрезентативных систем в обучении	37
Гром Л.А. Некоторые особенности работы в динамических парах при обучении студентов иностранному языку	30
Діхтяренко М.Г. Створення позитивного емоційного фону та вплив його на ефективність уроку (із педагогічного досвіду)	40
Костира К.І. Комп'ютерне навчання на уроках географії	41
Літнік О.О. Навчальний діалог-умова успішної реалізації сучасних методів викладання	43
Огінова І.О., Ляшенко І.В. Залежність успішності навчання від рівня тривожності	44
Потебня Д.П. Методичні рекомендації молодому лектору (структурна схема лекції та коментарі)	45
Пронін С.В. Формування оптимістичного бачення дійсності в контексті вибору життєвої стратегії особистості	47
Рисіна М.Ю., Сенчурина В.І. Розвиток мовленнєвих навичок студентів при вивченні педагогічних дисциплін	48
Сафонова С.А. Современные информационные технологии в изучении специальных дисциплин	50
Староста В.І. Деякі проблеми та перспективи використання завдань з хімії на сучасному етапі	52

**Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції
“Наука і освіта ‘2003”. Том 9. Педагогіка. - Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2003. - 56 с.**

ISBN 966-7191-21-0

У збірнику містяться матеріали Міжнародної всеукраїнської науково-практичної конференції “Наука і освіта - 2003” з педагогічних наук. Особлива увага приділяється дослідженню методичних основ виховного процесу та сучасних методів викладання. Також автори надають стратегічні напрями реформування системи освіти.
Для студентів, аспірантів та викладачів вузів.

ISBN 966-7191-21-0

© Колектив авторів, 2003

© Наука і освіта, 2003